

4. *Вовк В.* Ластів'яче перо. – Ріо-де-Жанейро, 2016. – 54 с.
5. *Вовк В.* Спілкування з опалевим метеликом – Ріо-де-Жанейро – Львів, 2012. – 44 с.
6. *Вовк В.* Паломник. – Ріо-де-Жанейро – Львів, 2013. – 136 с.
7. *Драгоманов Я.* Греція// *Ольга Косач-Кривинюк.* Леся Українка: хронологія життя і творчості. – Нью-Йорк, 1970. – 926 с. – С. 17.
8. *Есхіл.* Перси. / Пер. з гр. А. Содомори [Електронний ресурс]. – http://www.ae-lib.org.ua/texts-c/aeschylus__perses__ua.htm.

Отримано 17 січня 2017 р.

м. Київ

Віктор Палинський

ЯРОСЛАВ ПЕТРИШИН: “ТО ХТО Я?..”

[Петришин Я. Інверсія ночі. – Львів: Каменяр, 2012;

Петришин Я. Синдром чужого серця. – Львів: Піраміда, 2013]

1. Прийти

Коли читав-перечитував книжки поезії Ярослава Петришина (і має наразі дві), одразу, на початку, якось сакрально закарбувалось його:

Коли пролунало слово –
на хінді чи на санскриті –
і перестали перли
у мушлях очей рости,

тисячолітні коди
явилися нам – відкриті –
і стало все зрозумілим,
видимим і простим.

Вочевидь, цього чоловіка, львів'янина, чистого поета (в інших видах літературної творчості не працює), якому вже (ще!) трохи за п'ятдесятку, не випадок привів у літературу та не скороспішність спонукала в ньому співця-лірика. Творчість Я. Петришина по-сучасному жвава, подекуди несподівана, подеколи парадоксальна та водночас із достатньо глибокими проникливими почуттями. Одне слово, віршник відбувся раніше; а ось поезія вистоювалась, як добре вино.

Але ніщо не вічне, навіть зорі.
за ніччю – день, за осінню – зима...

Ми одночасно – в завтрашньому вчора
І, може, нас насправді вже нема.

2. Мандрувати-повертатися

Справжність снів – наша (моя!) справжність. Вони приходять-відлітають-повертаються багато разів, з уже впізнаваними світами. Вони, напевне, ніколи не помирають. На відміну... Вони чекають на...

Твій щирий приятель Морфей
своїми крилами на скронях

тебе усе іще хоронить
від часу аутодафе.

Петришин-поет зухвало відпускає себе, не загадуючи й не запобігаючи перед незвіданістю; природно послуговується течією.

А сон не розіллє меди,
душі моєї не впокоїть,

не відгородить ніч рукою
од нерва денної ходи.

Його ліричний герой ніби ні за чим не шкодує (навіть у сновидіннях!) і до всього готовий.

Хтось на мить розладнає хаос,
розведе у боки світи
і драбину у свій пентхаус
мовчки викине з висоти.

Та чи?! Усе ж:
Тіло скельцями од Версаче
маскуватиме переляк.

3. “Зелена фея”

Ця поезія Я. Петришина аж пахне травами добре настоящего абсенту. Хоча й, мабуть, ситуація не з тих, коли кажуть: пили так, що аж розчинялися пломби в зубах... Але ж – абсент, але ж – шлях до Морфея. Падає в око звичність відповідної атрибутики для ліричного героя, увіходження в знайомий стан, обізнаність із традиціями споживання цього загадкового трунку геніїв.

Було все звично – гамір і Париж,
і навіть те, як півпрозора дама

мого чола торкнулася – (“Гориш!”) –
і сіла на столі – вона, та сама.

Лірична дія розгортається й надалі щонайхімерніше і щонайстрімкіше.

Навпроти мене – Гог, Верлен, Гоген –
(Верлен мені всміхався) – пили “Ксенту”,

і Поль (Гоген) ламав гематоген,
і додавав Вінсенту до абсенту.

Вишукано, по-шляхетному стримано й водночас по-свояцьки в товаристві світових знаменитостей – записних шанувальників-приятелів Зеленої феї... Певна поетична іронія та добре освоєний автором літературний пасьянс усе ж не перешкоджають закінчити твір на одинадцять строф саме в такий, межовий, спосіб:

...Лежав листок із віршем на столі
і пляшка перекинула “Ван Гога”.

Зелена фея по жилистим склі
текла, мов кров Рембо, з зап’ястя мого.

Одвертість та помітний богемний флер вірша, луджена дзвінкість метафори, упізнавана заточеність на європейські традиції роблять цей твір особливо притягальним для читача. Для мене це очевидно та нерозлучно з авторським талантом назагал і вповні. Зелена фея...

4. Здригнеться місячна підкова...

Не буду тут цитувати популярні слова Ніцше про “...безодню, яка починає вдивлятися в тебе”, проте екзистенційність безмірно невідомого Абсолюту та неспромога його повного усвідомлення, гадаю, є очевидною... А чи, можливо, табуованою. Знову ж таки, ким?.. Отож за безоднею – безодня, і так – до безконечності. Власне, як і в деяких інших поетів, тема конечності життя та безмежжя постжиттєвого є. Не імітує. Не наслідує. Не кокетує... І за всієї складності знаходить свою художню форму. Така поезія, як правило, залишається (і, що тут тлумачити, просто сильно сприймається).

Нехай простять мені літа
(надіюсь, гробарі пробачать
той сніг і холод той собачий –
усе ж не вічна мерзлота) –
уп’ється тишею зима
у першу ніч по Водохресті –

наколядуюсь я нарешті
і розпрощаюсь з усіма
неначе дельф-гіперборей,
що притомився днем святковим...
Здригнеться місячна підкова
від скрипу зоряних дверей.

Виокремлюю, як саме той випадок, коли дуже тонкі енергії поетичного захвату не дозволяють хоча б якось розділити автора та ліричного суб'єкта. Ось. І нема на те ради. (Знаю, хочеться перечитувати. Бо справжнє).

5. Гра

Його вкраплення в поетичну лексичну авторську тканину таких слів, як “аперитив”, “абсент”, “калганівка”, “канабіс”, “ґанджа”, “чарас”, “опіум”, “обкуреність”; власних імен, що зворохоблюють уяву та мозок (Мазох, Маркіз де Сад, Енді Воргол, Сафо, Далі), годі зводити до якогось випадку чи поодинокого куражу!.. Навряд чи?!. Навіть не пригадую когось у сучукрлітпроцесі на гребені саме такої енергетичної поетичної хвилі та відвертості. У більшості віршів Петришина це все ж естетична гра. Одначе зі знанням справи. Так звично. І картинно.

Але ж, Ярославе, окремі строфи, ну дуже вже місцями подібні до самопародії (хоча й “зроблено” добротню). А глибинніше потрапиш? Можливо, воно цього варте?.. Розширювати справжню поетичну ойкумену аж до найнезвичнішого...

Притримай підперчену іронію, аби вона ось так чвалом не перейшла в цинізм. Бо це вже дещо інша естетика. Навіть руйнівна (часом чи не антиестетика?)... А поезія ж розбудовує світ душі. Безупинно! Щільно.

...Зрештою, де та межа? “Гра” ще не зіграна. – Життя.
Будь чемна без мене, Гердо!
Я – тільки на гірку.
Кай.

6. Запримічене жанрове

Чимало поетичних творів Петришина зближаються з компактною баладою, маючи достатньо виразні ліро-епічні ознаки (“Гіперборей”, “Перст”, “Кінець Ери П'ятого Сонця”, “Коливо”, “Рехаб”, “Євангеліє від Морфея”, “Леді Годива”, “Зелена фея”, “Двійнятка” із книжки “Синдром чужого серця”). Часом це перегукується з ліричними настроями Війона чи Рембо. Недаремно ж автор дещо знервовано закликає:

Звичайно, треба
Нових Рембо.

А нам би – Рембо!
Дістали бо!

Ці твори, бачу, самодостатні не лише в послідовних внутрішніх чуттєвих і надчуттєвих структурах, віртуозній стислій розповідальності; зрозуміло, і в самобутній образній мові. У них є якась паралельна самочинна музика, що її, здається, не так уже й важко здобути читачеві для зовнішньої озвучки цих текстів. Тож, певен, така балада могла б виповнитись і конкретним музично-сценічним змістом урбаністично-віртуального напрямку. У хорошому товаристві, скажімо, з Ігорем Жуком чи Олесем Дяком. Зараз у нас зовсім небагато таких “речей”. А в цьому – певний пласт культури.

7. Зблизитися із собою

У “післясловних” міфологізованих текстах обох книжок автор артистично вдається до нібито якихось окремих власних життєписних моментів; утім це ще більш закодовує його справжні біографічні реалії, натомість роблячи опукло змістовними символи художньої дійсності, готуючи простір для нових подібних модулів надалі. Можливо, це й шлях для віршара, який живе в поезії й для літератури. Єдиним, теперішнім плином часу, що не має якихось умовностей,

розподілів... Хіба що! Варто цього разу зупинитися саме на художніх світах... Поки що. Бо ж і літопис людства, як на мене, – усього лише довжелезна низка метафор.

Скажу лише, що Я. Петришин – не гуманітарій, написання комп'ютерних програм ще донедавна було його основною фаховою цариною. Утім, як виявилось, не назавше.

То хто я – фенікс, що згорить у жовтні,
щоб навесні воскреснути в плоді?

Чи каменяка, що у воду бовкне –
і тільки кола, кола по воді?..

P. S.

Зізнаюсь, поезія із книжок Я. Петришина для цього есею вихоплював, керуючись винятково особистісною інтуїцією та набутою профчитацькою естетикою, відповідно – ігноруючи хронологію написання чи книжну послідовність. Сподіваюсь, що простять мені й автор, і літературні консерватори, і науковці-ретельники. Так писалося! Імовірно, тут частково втілилося Вольтерове: “Робота – це не те, що тобі дають, а те, що ніхто від тебе не може забрати”. Мабуть, згоджуся.

Отримано 30 серпня 2017 р.

М. Львів

“Гармония – абсолютна, а дисгармония – относительна”. Памяти М. М. Гиршмана. – Киев: Издательский дом Дмитрия Бурого, 2016. – 184 с.

Книжка присвячена Михайлові Гіршману – відомому філологу, фахівцю в галузі теорії літератури, професорові Донецького національного університету ім. В. Стуса. У виданні зібрано деякі його праці, спогади колег, рідних і близьких, анонімні гумористичні вірші про вченого.

Передмову написала дочка вченого, доктор філологічних наук, професор Еліна Свенцицька. У першому розділі (“Цілісність. Ритм. Діалог”) зібрано праці М. Гіршмана різних років, друквані в періодиці. Це розділ із книжки “Проблеми цілісного аналізу художньої прози. Ритмічна організація прозового художнього цілого”, статті “Особливості художнього пізнання”, “Спірні питання літературознавчого аналізу”, “Художній синтез як предмет наукового аналізу”, “Єврейський діалогізм і російська літературно-філософська традиція: їх смислові взаємозв'язки в М. М. Бахтіна”, “Передумови філософії діалогу у спадщині І. А. Бодуена де Куртене”, “Чотиристоповий ямб у поезії М. О. Некрасова 50-х років і проблема ритмічної еволюції двоскладних розмірів”, “Ідеї О. О. Потєбні й філологічний підхід до вивчення словесно-художнього образу”, “Про ритмічну композицію вірша С. Гандлевського “Все громко тикает. Под спичечные марши...”. Серед авторів спогадів – доктори філологічних наук Леонід Фрізман (Харків), Роман Мних (Седльце, Польща), Елеонора Шестакова (Донецьк), Олександр Федута (Мінськ), Наталія Астрахан (Житомир), кандидати філології Михайло Красиков (Харків), Олег Міннулін (Донецьк), Віра Меньок (Дрогобич), Дора Черашня (Іжевськ), кандидат педагогічних наук Діана Дубініна – удова М. Гіршмана (Донецьк).

О. Б.

Наші
презентації